

Bruselis, 2023 05 24
COM(2023) 631 final

KOMISIJOS ATASKAITA

**Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija,
Vengrija, Malta, Austrija, Lenkija, Slovėnija, Slovakija ir Suomija**

**Pranešimas, parengtas remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio
3 dalimi**

KOMISIJOS ATASKAITA

Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Vengrija, Malta, Austrija, Lenkija, Slovėnija, Slovakija ir Suomija

Pranešimas, parengtas remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalimi

1. ĮVADAS

Perviršinio deficito procedūra nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 126 straipsnyje. Ta procedūra plačiau išdėstyta 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaškinimo¹, kuris yra Stabilumo ir augimo pakto sudedamoji dalis.

Šiame pranešime, kuris parengtas pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį, analizuojama, ar valstybės narės laikosi Sutartyje nustatytų deficito ir skolos kriterijų.

Pagrindiniai duomenys, kuriais grindžiamas ir motyvuojamas šis pranešimas

Vertindama **deficito kriterijų**, Komisija atsižvelgia į faktinį deficito santykį 2022 m. ir planuojamą deficito santykį 2023 m. Sutarties 126 straipsnyje nustatyto deficito kriterijaus laikomasi, jei valdžios sektoriaus deficitas ankstesniais metais (2022 m.) ir numatomas deficitas einamaisiais metais (2023 m.) neviršija 3 % BVP. Jei kuris nors iš šių rodiklių viršija šią vertę, Komisija nagrinėja, ar deficito santykis smarkiai ir nuolat mažėjo ir pasiekė lygį, artimą pamatinei vertei. Ji taip pat nagrinėja, ar pamatinės vertės perviršis yra tik išimtinis ir laikinas ir išlieka artimas pamatinei vertei (2 skirsnis). Svarbūs veiksmai svarstomi, jei i) valdžios sektoriaus bendroji skola neviršija 60 % BVP arba ii) skola viršija 60 % BVP, bet deficitas yra artimas 3 % BVP pamatinei vertei, o ji viršijama tik laikinai (4 skirsnis).

Skolos kriterijaus laikomasi, jei valdžios sektoriaus bendroji skola neviršija 60 % BVP ankstesnių metų (2022 m.) pabaigoje. Jei ji viršija 60 % BVP, Komisija svarsto, ar skolos santykis pakankamai mažėja ir patenkinamai sparčiai artėja prie vertės, kuri atitinka skolos mažinimo kriterijų² (3 skirsnis). Valstybės narės, kurios laikosi to kriterijaus ir atitinka deficito kriterijų, šiame pranešime neaptiriamos. Vertinant atitiktį skolos kriterijui visada atsižvelgiama į svarbius veiksnius (4 skirsnis).

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 6, su pakeitimais.

² Skolos mažinimo kriterijus paašškintas Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 1a dalyje, kurioje nurodyta, kad laikoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis pakankamai mažėja ir tinkamu tempu artėja prie 60 % BVP pamatinės vertės, jei per pastaruosius trejus metus, kurių duomenys turimi, skirtumas, palyginti su pamatine verte, vidutiniškai mažėja bent viena dvidešimtąja per metus kaip lyginamasis dydis. Reikalavimas taip pat laikomas įvykdytu, jei Komisijos biudžeto prognozėse nurodoma, kad, kaip reikalaujama, skirtumas sumažės per trejus metus, įskaitant dvejus metus po paskutinių metų, kurių duomenys turimi.

Šiame pranešime valdžios sektoriaus deficitas lyginamas su valdžios sektoriaus investicijų išlaidomis, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybių narių vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę³.

Šiame pranešime dėl toliau nurodytų priežasčių (taip pat žr. 1 lentelę) aptariama, kaip 16 valstybių narių: **Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Vengrija, Malta, Austrija, Lenkija, Slovėnija, Slovakija** ir **Suomija** laikosi deficito ir skolos kriterijų.

- Remiantis duomenimis, kuriuos Eurostatas patvirtino 2023 m. balandžio 21 d.⁴, 2022 m. valdžios sektoriaus deficitas 3 % BVP pamatinę vertę viršijo dešimtyje valstybių narių: **Belgijoje, Čekijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Latvijoje, Vengrijoje, Maltoje, Austrijoje ir Lenkijoje**⁵. 2022 m. faktinis deficitas, viršijantis 3 % BVP, yra *prima facie* įrodymas, kad tose valstybėse narėse yra susidaręs perviršinis deficitas⁶.
- Be to, remiantis 2023 m. stabilumo arba konvergencijos programomis⁷, planuojama, kad **Bulgarijos, Vokietijos, Estijos, Slovėnijos** ir **Slovakijos** valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. viršys 3 % BVP. Tose programose numatomas 2023 m. deficitas yra *prima facie* įrodymas, kad šiose penkiose valstybėse narėse yra susidaręs perviršinis deficitas.
- Belgijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Kroatijoje, Italijoje, Kipre, Vengrijoje, Austrijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Suomijoje valdžios sektoriaus bendroji skola 2022 m. pabaigoje viršijo 60 % BVP pamatinę vertę. **Prancūzijoje, Italijoje** ir **Suomijoje** valdžios sektoriaus bendroji skola neatitiko skolos mažinimo kriterijaus. Tai yra *prima facie* įrodymas, kad tose trijose valstybėse narėse, remiantis skolos kriterijumi, yra susidaręs perviršinis deficitas.

Politikos rekomendacijos nuolatinio didelio neapibrėžtumo sąlygomis

Tarybos priimamos fiskalinės politikos rekomendacijos pastaraisiais metais kito, siekiant prisitaikyti prie kintančių ekonominių aplinkybių. Koordinuoti politiniai veiksmai ES ir nacionaliniu lygmenimis sušvelnino COVID-19 pandemijos poveikį valstybių narių ekonomikai ir atvėrė kelią tvirtam atsigavimui. Susidūrusi su nauja realybe, atsiradusia dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, Europos ekonomika sugebėjo sustabdyti jos neigiamą poveikį ir atlaikė energetinę krizę, sparčiai diversifikuodama tiekimą ir labai sumažindama dujų vartojimą.

³ Jei nenurodyta kitaip, šiame pranešime pateiktų duomenų šaltinis yra Komisijos 2023 m. pavasario prognozė (*European Economy-Institutional Papers* 173).

⁴ 2023 m. balandžio 21 d. Eurostato euro rodikliai 47/2023. Eurostatas pareiškia išlygą dėl Prancūzijos pateiktų duomenų už 2022 m. kokybės. Glaudžiai bendradarbiaudamas su Prancūzijos statistikos institucijomis, Eurostatas aiškina įrašą apie valstybės įvykdytą valstybinės energetikos bendrovės EDF (pr. *Électricité de France*) kapitalo padidinimą, taip pat perteklinių dividendų testo taikymą dividendams, kuriuos tam tikros viešosios bendrovės sumoka Prancūzijos valstybei. Dėl to apskaičiuojant 2022 m. deficitą galėjo būti neįvertinta iki 0,2 procentinio punkto BVP.

⁵ 2022 m. **Rumunijos** valdžios sektoriaus deficitas taip pat viršijo 3 % BVP. Tačiau Rumunija į šį pranešimą neįtraukta, nes 2020 m. balandžio 3 d. Taryba nusprendė, kad Rumunijoje yra susidaręs perviršinis deficitas.

⁶ Visais šiais atvejais numatoma, kad deficitas 3 % BVP viršys ir 2023 m.

⁷ 2023 m. pavasarį valstybių narių pateiktas stabilumo arba konvergencijos programos žr. https://commission.europa.eu/content/2023-european-semester-national-reform-programmes-and-stabilityconvergence-programmes_en.

2020 m. kovo mėn. pradėjus taikyti Stabilumo ir augimo pakto bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą⁸ buvo sudarytos sąlygos visose valstybėse narėse teikti plataus masto fiskalinę paramą, kaip atsaką į koronaviruso pandemiją. Tai valstybėms narėms leido imtis priemonių tinkamai reaguoti į krizę, nukrypstant nuo kai kurių biudžeto reikalavimų, kurie paprastai būtų taikomi pagal ES fiskalinę sistemą. 2020 ir 2021 m. koordinuoti politiniai veiksmai sušvelnino COVID-19 pandemijos makroekonominį poveikį. 2022 m. fiskalinė politika taip pat sušvelnino staigaus energijos kainų šuolio ekonominį ir socialinį poveikį ir leido suteikti humanitarinę pagalbą asmenims, bėgantiems iš Ukrainos. Komisija nusprendė, kad sąlygos taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą dar ir 2023 m., o jos taikymą nutraukti nuo 2023 m. pabaigos yra tenkinamos⁹.

2020 m. liepos 20 d. Taryba rekomendavo valstybėms narėms 2020 ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas¹⁰. Valstybėms narėms taip pat rekomenduota, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas.

Po metų, 2021 m. birželio 18 d., Taryba priėmė 2022 m. skirtas rekomendacijas, kuriose numatytos diferencijuotos fiskalinės politikos gairės: valstybių narių, kurių skolos ir BVP santykis yra mažas ir vidutinis, buvo paprašyta siekti arba laikytis remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties arba ją išlaikyti, o valstybių narių, kurių skolos santykis didelis, buvo paprašyta pasinaudoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone (EGADP) papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas atsigavimas, finansuoti, ir kartu vykdyti apdairią fiskalinę politiką¹¹. Visoms valstybėms narėms rekomenduota išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Panašiai 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacijoje dėl euro zonos ekonominės politikos buvo rekomenduojama 2022 m. laikytis nuosaikios remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties visoje euro zonoje, atsižvelgiant į nacionalinius biudžetus ir pagal EGADP teikiamą finansavimą¹². Fiskalinę politiką rekomenduota diferencijuoti atsižvelgiant į atsigavimo stiprumą, poreikį užtikrinti fiskalinį tvarumą bei didinti investicijas ir kartu atsižvelgiant į būtinybę mažinti skirtumus tarp valstybių narių.

⁸ 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1) 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta išlyga sudaro palankesnes sąlygas koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. Dėl to Stabilumo ir augimo pakte nustatytos procedūros nestabdomos. Tačiau, pradėjus taikyti šią išlygą, valstybėms narėms buvo užtikrintas biudžeto lankstumas, reikalingas krizei įveikti, t. y. kiekvienai valstybei narėi leista laikinai nukrypti nuo jos vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu.

⁹ COM(2022) 600 *final*, 2022 5 23, ir COM (2023) 141 *final*, 2023 3 8.

¹⁰ 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacijos (2020/C 282/01–2020/C 282/27, OL C 282, 2020 8 26, p. 1).

¹¹ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijos (2021/C 304/01–2021/C 304/28, OL C 304, 2021 7 29, p. 1). Tą pačią dieną Taryba priėmė atnaujintą Rumunijai skirtą rekomendaciją, kuria siekiama ištaisyti perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį (2021/C 304/24, OL C 304, 2021 7 29, p. 111).

¹² 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos, OL C 153, 2022 4 7, p. 1.

1 lentelė. Valstybių narių padėtis, palyginti su Sutartyje nustatytais deficito ir skolos pamatinėmis vertėmis

	Faktinis deficitas, neviršijantis (✓) / viršijantis (✗) 3 % BVP 2022 m.	Numatomas deficitas, neviršijantis (✓) / viršijantis (✗) 3 % BVP 2023 m.	Skolos santykis, neviršijantis (✓✓) 60 % BVP 2022 m. pabaigoje / viršijantis 60 % BVP, bet atitinkantis skolos mažinimo kriterijų (✓) / neatitinkantis skolos mažinimo kriterijaus (✗)
Belgija	✗	✗	✓
Bulgarija	✓	✗	✓✓
Čekija	✗	✗	✓✓
Vokietija	✓	✗	✓
Estija	✓	✗	✓✓
Ispanija	✗	✗	✓
Prancūzija	✗	✗	✗
Italija	✗	✗	✗
Latvija	✗	✗	✓✓
Vengrija	✗	✗	✓
Malta	✗	✗	✓✓
Austrija	✗	✗	✓
Lenkija	✗	✗	✓✓
Slovėnija	✓	✗	✓
Slovakija	✓	✗	✓✓
Suomija	✓	✓	✗
<i>p. m.: į šį pranešimą neįtrauktos valstybės narės</i>			
Danija	✓	✓	✓✓
Airija	✓	✓	✓✓
Graikija	✓	✓	✓
Kroatija	✓	✓	✓
Kipras	✓	✓	✓
Lietuva	✓	✓	✓✓
Liuksemburgas	✓	✓	✓✓
Nyderlandai	✓	✓	✓✓
Portugalija	✓	✓	✓
Švedija	✓	✓	✓✓
Rumunija*	✗	✗	✓✓

(*) Nuo 2020 m. taikoma perviršinio deficito procedūra.

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos 2023 m. pavasario prognozė ir 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programos

2022 m. liepos 12 d. Taryba vėl priėmė diferencijuotos fiskalinės politikos gaires, skirtas 2023 m.¹³ Mažą ir vidutinį skolos ir BVP santykį turinčių valstybių narių paprašyta užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį. Didelį skolos ir BVP santykį turinčioms valstybėms narėms buvo rekomenduota užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, ribojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimą, kad jis neviršytų vidutinio laikotarpio potencialios gamybos apimties augimo. Laikotarpiu po 2023 m. jų buvo paprašyta užtikrinti patikimą bei laipsnišką skolos mažinimą, vykdant laipsnišką konsolidavimą, investicijas ir reformas. Visoms valstybėms narėms rekomenduota būti pasirengusioms einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos, didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką bei energetinį saugumą ir užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę po 2023 m.

2023 m. gegužės 16 d. Tarybos rekomendacijoje dėl euro zonos ekonominės politikos¹⁴ buvo raginama susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai ir geriau nukreipti fiskalines priemones tam, kad būtų šalinamas didelių energijos kainų poveikis pažeidžiamiems namų ūkiams bei gyvybingoms įmonėms. Valstybių narių buvo paprašyta išsaugoti skolos tvarumą ir palengvinti pinigų politikos užduotį užtikrinti, kad infliacija laiku ir vėl pasiektų 2 % – ECB vidutinio laikotarpio tikslą. Rekomendacijoje buvo raginama tinkamai apibrėžti diferencijuotas vidutinio laikotarpio fiskalines strategijas naudojant laipsnišką ir tvarų konsolidavimą, taip pat naudojant investicijas ir reformas, kad būtų pasiektos apdairios vidutinio laikotarpio fiskalinės pozicijos. Valstybės narės turėtų didinti savo ekonomikos augimo galimybes, išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas, kurių reikia ekonominiam bei socialiniam atsparumui didinti bei žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai remti.

Savo 2023 m. kovo 8 d. komunikate dėl 2024 m. fiskalinės politikos gairių¹⁵ Komisija jau paskelbė, kad 2023 m. pavasarį nesiūlys pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų, atsižvelgdama į dabartinį vis dar didelį makroekonominės ir biudžeto perspektyvos neapibrėžtumą.

Komisija siūlys Tarybai pradėti perviršinio deficito procedūras 2024 m. pavasarį remiantis 2023 m. galutiniais duomenimis.

¹³ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos (2022/C 334/01–2022/C 334/27, OL C 334, 2022 9 1, p. 1).

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/lt/meetings/ecofin/2023/05/16/>.

¹⁵ COM(2023) 141 *final*.

2. DEFICITO KRITERIJUS

Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Vengrija, Malta, Austrija, Lenkija, Slovėnija ir Slovakija 2022 m. viršijo deficito pamatinę vertę arba numatoma, kad ją viršys 2023 m.

Visų tų valstybių narių faktinis deficitas, viršijantis pamatinę vertę 2022 m., arba numatomas perviršis 2023 m. yra *išimtiniai*. 2022 m. prie didesnio numatomo deficito prisidėjo priemonės, kurių valstybės narės ėmėsi siekdamos sušvelninti energijos kainų ekonominį ir socialinį poveikį ir suteikti humanitarinę pagalbą asmenims, bėgantiems iš Ukrainos po Rusijos invazijos. Energijos kainų augimas ir humanitarinė pagalba yra neįprasti įvykiai, kurių valstybės narės negali kontroliuoti ir kurie daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei. Nors su COVID-19 susijusių laikinų neatidėliotinių priemonių sąnaudos 2022 m. sumažėjo, jos išliko didelės daugelyje valstybių narių, o ekonomikos nuosmukio, kurį sukėlė COVID-19 pandemijos protrūkis, poveikis vis dar buvo juntamas daugelio valstybių narių viešuosiuose finansuose.

Belgijos, Čekijos, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos, Latvijos, Vengrijos, Maltos ir Lenkijos valdžios sektoriaus deficitas 2022 m. *viršijo* pamatinę vertę ir *nebuvo jai artimas* (žr. 2 lentelę).

Austrijos valdžios sektoriaus deficitas 2022 m. *viršijo* pamatinę vertę, bet *buvo jai artimas*. Stabilumo programoje planuojama, kad ir 2023 m. deficitas viršys pamatinę vertę, bet bus jai artimas, o Komisijos prognozėje net numatoma, kad jis bus mažesnis nei 3 % BVP.

Bulgarijos, Vokietijos, Estijos, Slovėnijos ir Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas 2022 m. *neviršijo* Sutartyje nustatytos pamatinės vertės, tačiau jų numatomas deficitas 2023 m. *viršys* 3 % BVP vertę ir *nebus jai artimas*. Tą patį patvirtina Komisijos prognozė **Bulgarijos, Slovėnijos ir Slovakijos** atvejais. Kalbant apie **Vokietiją**, Komisijos prognozėje 2023 m. nurodytas *mažesnis* nei 3 % BVP deficito santykis, o **Estijoje** Komisija numato deficitą, kuris *viršys* pamatinę vertę, bet *bus jai artimas*.

Remiantis Komisijos prognozėmis numatoma, kad **Čekijos, Vokietijos, Estijos, Latvijos, Austrijos ir Slovėnijos** valdžios sektoriaus deficitas neviršys 3 % BVP 2024 m. Todėl prognozuojama, kad pamatinę vertę viršijantis deficitas bus *laikinas*. Šios 2024 m. deficito prognozės pagrįstos prielaida, kad politika nesikeis.

Apibendrinant, iš šios analizės darytina prielaida, kad deficito kriterijaus, prieš atsižvelgiant į svarbius veiksnius, neatitinka 14 valstybių narių: **Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Vengrija, Malta, Lenkija, Slovėnija ir Slovakija**. O **Austrija** deficito kriterijų atitinka, nes jos pamatinės vertės perviršis yra išimtinis ir laikinas, o deficitas išlieka artimas pamatinei vertei.

2 lentelė. Valdžios sektoriaus balansas

BVP procentine dalimi

	2019	2020	2021	2022	2023 SKP	2023	2024
Belgija	-2,0	-9,0	-5,5	-3,9	-5,1	-5,0	-4,7
Bulgarija	2,1	-3,8	-3,9	-2,8	-6,1	-4,8	-4,8
Čekija	0,3	-5,8	-5,1	-3,6	-3,5	-3,6	-3,0
Vokietija	1,5	-4,3	-3,7	-2,6	-4 ¼	-2,3	-1,2
Estija	0,1	-5,5	-2,4	-0,9	-4,3	-3,1	-2,7
Ispanija	-3,1	-10,1	-6,9	-4,8	-3,9	-4,1	-3,3
Prancūzija	-3,1	-9,0	-6,5	-4,7	-4,9	-4,7	-4,3
Italija	-1,5	-9,7	-9,0	-8,0	-4,5	-4,5	-3,7
Latvija	-0,6	-4,4	-7,1	-4,4	-4,0	-3,8	-2,7
Vengrija	-2,0	-7,5	-7,1	-6,2	-3,9	-4,0	-4,4
Malta	0,5	-9,7	-7,8	-5,8	-5,0	-5,1	-4,5
Austrija	0,6	-8,0	-5,8	-3,2	-3,2	-2,4	-1,3
Lenkija	-0,7	-6,9	-1,8	-3,7	-4,7	-5,0	-3,7
Slovėnija	0,7	-7,7	-4,6	-3,0	-4,1	-3,7	-2,9
Slovakija	-1,2	-5,4	-5,4	-2,0	-6,3	-6,1	-4,8
Suomija	-0,9	-5,6	-2,8	-0,9	-2,6	-2,6	-2,6
<i>p. m.: į šį pranešimą neįtrauktos valstybės narės</i>							
<i>Danija</i>	4,1	0,2	3,6	3,3	<i>netaikoma</i>	2,3	1,3
<i>Airija</i>	0,5	-5,0	-1,6	1,6	1,8	1,7	2,2
<i>Graikija</i>	0,9	-9,7	-7,1	-2,3	-1,8	-1,3	-0,6
<i>Kroatija</i>	0,2	-7,3	-2,5	0,4	-0,7	-0,5	-1,3
<i>Kipras</i>	1,3	-5,8	-2,0	2,1	2,0	1,8	2,1
<i>Lietuva</i>	0,5	-6,5	-1,2	-0,6	-2,2	-1,7	-1,4
<i>Liuksemburgas</i>	2,2	-3,4	0,7	0,2	-1,5	-1,7	-1,5
<i>Nyderlandai</i>	1,8	-3,7	-2,4	0,0	-3,0	-2,1	-1,7
<i>Portugalija</i>	0,1	-5,8	-2,9	-0,4	-0,4	-0,1	-0,1
<i>Švedija</i>	0,6	-2,8	0,0	0,7	-0,4	-0,9	-0,5
<i>Rumunija*</i>	-4,3	-9,2	-7,1	-6,2	-4,4	-4,7	-4,4

(*) Nuo 2020 m. taikoma perversinio deficito procedūra.

Šaltinis: Eurostatas, valstybių narių stabilumo ir konvergencijos programos (2023 SKP) ir Komisijos 2023 m. pavasario prognozė.

3. SKOLOS KRITERIJUS

2022 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola 60 % BVP vertę viršijo devyniose iš šiame pranešime aptariamų valstybių narių: **Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Austrijoje, Slovėnijoje** ir **Suomijoje** (žr. 3 lentelę)¹⁶. Palyginti su ankstesniais metais, valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažėjo visose tose valstybėse narėse, išskyrus **Suomiją**.

3 lentelė. Valdžios sektoriaus skola

BVP procentine dalimi						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgija	97,6	112,0	109,1	105,1	106,0	107,3
Bulgarija	20,0	24,5	23,9	22,9	25,0	28,1
Čekija	30,0	37,7	42,0	44,1	42,9	43,1
Vokietija	59,6	68,7	69,3	66,3	65,2	64,1
Estija	8,5	18,5	17,6	18,4	19,5	21,3
Ispanija	98,2	120,4	118,3	113,2	110,6	109,1
Prancūzija	97,4	114,6	112,9	111,6	109,6	109,5
Italija	134,1	154,9	149,9	144,4	140,4	140,3
Latvija	36,5	42,0	43,7	40,8	39,8	40,5
Vengrija	65,3	79,3	76,6	73,3	70,7	71,1
Malta	40,3	52,9	55,1	53,4	54,8	56,1
Austrija	70,6	82,9	82,3	78,4	75,4	72,7
Lenkija	45,7	57,2	53,6	49,1	50,5	53,0
Slovėnija	65,4	79,6	74,5	69,9	69,1	66,6
Slovakija	48,0	58,9	61,0	57,8	58,3	58,7
Suomija	64,9	74,7	72,6	73,0	73,9	76,2
<i>p. m.: į šį pranešimą neįtrauktos valstybės narės</i>						
<i>Danija</i>	33,7	42,2	36,7	30,1	30,1	28,8
<i>Airija</i>	57,0	58,4	55,4	44,7	40,4	38,3
<i>Graikija</i>	180,6	206,3	194,6	171,3	160,2	154,4
<i>Kroatija</i>	71,0	87,0	78,4	68,4	63,0	61,8
<i>Kipras</i>	90,8	113,8	101,2	86,5	80,4	72,5
<i>Lietuva</i>	35,8	46,3	43,7	38,4	37,1	36,6
<i>Liuksemburgas</i>	22,4	24,5	24,5	24,6	25,9	27,0
<i>Nyderlandai</i>	48,5	54,7	52,5	51,0	49,3	48,8
<i>Portugalija</i>	116,6	134,9	125,4	113,9	106,2	103,1
<i>Švedija</i>	35,5	39,8	36,5	33,0	31,4	30,7
<i>Rumunija*</i>	35,1	46,9	48,6	47,3	45,6	46,1

¹⁶ 2022 m. pabaigoje Graikijoje, Kroatijoje, Kipre ir Portugalijoje valdžios sektoriaus bendroji skola taip pat viršijo 60 % BVP, bet šios valstybės narės nenagrinėjamos šiame pranešime, nes jos atitinka deficito kriterijų ir skolos mažinimo kriterijų.

(*) Nuo 2020 m. taikoma perviršinio deficito procedūra.

Šaltinis: Eurostatas ir Komisijos 2023 m. pavasario prognozė

Iš duomenų matyti, kad 2022 m. skolos mažinimo kriterijaus laikytasi **Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Vengrijoje, Austrijoje ir Slovėnijoje** (žr. 4 lentelę). **Prancūzija, Italija ir Suomija** jo nesilaikė. Kaip pažymėta 2022 m. kovo 2 d. Komisijos komunikate ir laikantis praėjusių metų pranešimo, parengto pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį, Komisija, įvertinusi visus svarbius veiksnius, mano, kad skolos mažinimo kriterijaus laikymasis galėtų reikšti pernelyg dideles fiskalines pastangas laikotarpio pradžioje, o tai galėtų pakenkti ekonomikos augimui. Todėl, Komisijos nuomone, vyraujančiomis ekonominėmis sąlygomis laikytis skolos mažinimo kriterijaus nėra pagrindo.

Taigi, *apibendrinant*, iš analizės darytina prielaida, kad iš šiame pranešime aptariamų valstybių narių skolos kriterijų atitinka **Belgija, Vokietija, Ispanija, Vengrija, Austrija ir Slovėnija**, o **Prancūzija, Italija ir Suomija**, atrodo, jo neatitinka, prieš atsižvelgiant į svarbius veiksnius.

4 lentelė. Atotrūkis nuo skolos mažinimo kriterijaus*

Neigiamas atotrūkis reiškia atitiktą skolos mažinimo kriterijui

BVP procentine dalimi	2021	2022	2023f	2024f
Belgija	2,0	-0,7	2,0	5,1
Vokietija	-2,0	-2,1	-2,0	-2,1
Ispanija	neaktualu	-6,2	-1,1	0,4
Prancūzija	1,7	1,4	1,7	3,2
Italija	-0,5	1,8	-0,5	3,8
Vengrija	-4,0	-3,3	-4,0	-2,5
Austrija	-3,7	-4,1	-3,7	-4,1
Slovėnija	-3,9	-3,4	-3,9	-3,4
Suomija	1,8	0,4	1,4	1,4
<i>p. m.: į šį pranešimą neįtrauktos valstybės narės</i>				
<i>Graikija</i>	-17,3	-10,4	-17,3	-9,3
<i>Kroatija</i>	-12,9	-8,7	-12,9	-6,9
<i>Kipras</i>	-15,8	-13,8	-15,8	-13,8
<i>Portugalija</i>	-11,9	-11,4	-11,9	-6,4

Šaltinis: Komisijos 2023 m. pavasario prognozė ir savarankiški skaičiavimai

f: prognozė

* Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 laikoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis pakankamai mažėja ir tinkamu tempu artėja prie 60 % BVP pamatinės vertės, jei per pastaruosius trejus metus, kurių duomenys turimi, skirtumas, palyginti su pamatine verte, vidutiniškai mažėja viena dvidešimtąja per metus. Reikalavimas taip pat laikomas įvykdytu, jei Komisijos biudžeto prognozėse nurodoma, kad, kaip reikalaujama, skirtumas sumažės per trejus metus, įskaitant dvejus metus po paskutinių metų, kurių duomenys turimi. Taikant skolos santykio koregavimo lyginamąjį dydį taip pat atsižvelgiama į verslo ciklo poveikį skolos mažinimo tempui.

Valstybių narių, kurių skola viršija 60 % BVP, skolos mažinimo kriterijus apskaičiuojamas aprėpiant trejų metų laikotarpį pagal skirtingus variantus: jis gali būti perspektyvinis, retrospektyvinis ir pakoreguotas pagal ciklą (žr. Stabilumo ir augimo pakto vadovą, 2019 m. leidimas, *European Economy-Institutional Papers*, 101). Lentelėje parodytas minimalus skirtumas tarp (faktinio ir pakoreguoto pagal ciklą) skolos ir BVP santykio ir (perspektyvinio (-ių) ir retrospektyvinio (-ių)) skolos mažinimo kriterijaus (-ų). Jeigu vertė neigiama, prognozuojamas skolos santykis su BVP atitinka skolos mažinimo kriterijų. Tokiu atveju pamatinės vertės diferencialas per trejų metų (perspektyvinį ar retrospektyvinį) laikotarpį sumažėjo vidutiniškai bent 1/20.

4. SVARBŪS VEIKSNIAI VERTINANT, KAIP VALSTYBĖS NARĖS LAIKOSI DEFICITO IR SKOLOS KRITERIJŲ

Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šiame pranešime turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“. Tie veiksniai išsamiau paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje taip pat nustatyta, kad būtina tinkamai atsižvelgti „į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, ar laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai“. Visų pirma, tame straipsnyje nustatyta, kad svarbiu veiksniu gali būti laikoma ir vidutinio laikotarpio skolos pozicija.

Todėl, be tarpvalstybinių svarbių veiksnių (4.1 skirsnis), atsižvelgiama ir į su konkrečia šalimi susijusius svarbius veiksnius (4.2 skirsnis). Pastarieji, be kita ko, yra vidutinio laikotarpio ekonominė būklė, vidutinio laikotarpio biudžeto būklė (įskaitant viešąsias investicijas), vidutinio laikotarpio skolos pozicija, tai, ar valstybėje narėje yra susidaręs makroekonominis disbalansas arba paviršinis makroekonominis disbalansas¹⁷, ir bet kokie kiti svarbūs veiksniai, kuriuos nurodo valstybės narės.

Dėl deficito kriterijaus laikymosi 1 punkte jau paaiškinta ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad, priimant sprendimą dėl paviršinio deficito buvimo pagal deficito kriterijų, atsižvelgti į svarbius veiksnius galima tik jei

- a) valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP neviršija 60 % pamatinės vertės arba,
- b) jei ta vertė viršijama, tik jei tenkinama dviguba sąlyga, t. y. jei deficitas išlieka artimas pamatinei vertei *ir* jei pamatinė vertė viršijama laikinai.

60 % BVP pamatinės vertės skolos santykis neviršijo septyniose iš **valstybių narių, viršijusių deficito pamatinę vertę** 2022 m. arba numatančių tą vertę viršyti 2023 m.: Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Latvijoje, Maltoje, Lenkijoje ir Slovakijoje. Todėl vertinant šias septynias valstybes narias galima atsižvelgti į svarbius veiksnius.

Iš likusių aštuonių valstybių narių, kurios viršija arba numato viršyti 3 % BVP deficito pamatinę vertę, t. y. Belgijos, Vokietijos¹⁸, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos, Vengrijos, Austrijos ir Slovėnijos, dviguba sąlyga, būtina, kad būtų galima atsižvelgti į svarbius veiksnius (artėjimas ir laikinumas), tenkinama tik Austrijoje, tad vertinant Austriją taip pat galima atsižvelgti į svarbius veiksnius.

Kaip jau paaiškinta 1 punkte ir nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje, vertinant skolos kriterijų, visada atsižvelgiama į svarbius veiksnius.

¹⁷ Taikant makroekonominio disbalanso procedūrą, numatytą 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1174/2011 dėl vykdymo užtikrinimo priemonių, skirtų paviršiniams makroekonominiams disbalansams naikinti euro zonoje (OL L 306, 2011 11 23, p. 8).

¹⁸ Vokietijos stabilumo programoje pranešama, kad 2023 m. numatomas didesnis nei 3 % BVP deficitas. Komisijos prognozėje, kuri buvo parengta vėliau, numatoma, kad 2023 m. deficitas nesieks 3 % BVP, atsižvelgiant į atnaujintas prielaidas dėl energijos kainų pokyčių.

Šiame pranešime aptariami svarbūs veiksniai, net susiję su tomis šalimis, kuriose į juos negali būti atsižvelgta priimant sprendimą dėl perviršinio deficito buvimo pagal deficito kriterijų.

4.1. TARPVALSTYBINIAI SVARBŪS VEIKSNIAI

Pastaraisiais metais ES patyrė nemažai neigiamų sukrėtimų. Vienas iš pagrindinių veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant visas į šį pranešimą įtrauktas valstybes nares, yra išaugusių energijos kainų ir Rusijos invazijos į Ukrainą makroekonominis poveikis. Karas lėmė išskirtinį ekonominį netikrumą 2022 ir 2023 m. Dėl to, kad yra geografiškai arti karo zonos ir labai priklauso nuo iškastinio kuro importo, ES yra viena iš labiausiai nukentėti galinčių ekonomikų. Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą taip pat šoktelėjo kitų žaliavų bei maisto kainos ir padaugėjo tiekimo sutrikimų. 2022 m. visą ekonomiką sukrėtė prekybos šokas¹⁹, dėl kurio, be kita ko, smarkiai sumažėjo namų ūkių perkamoji galia ir labai pasikeitė vartotojų elgesys. Siekdamas sušvelninti ekonominį ir socialinį išaugusių energijos kainų poveikį, valstybės narės ėmėsi įvairių fiskalinių priemonių, kurios labai paveikė valdžios sektoriaus balansą. Kadangi politinėmis priemonėmis reikėjo sparčiai reaguoti, dauguma jų nebuvo tikslinės ir jomis nebuvo išsaugotas kainos signalas. Prognozuojama, kad šių priemonių grynosios biudžeto išlaidos sudaro 1,2 % BVP 2022 m. ir panašią sumą 2023 m.²⁰ Valdžios sektoriaus balansą taip pat paveikė biudžeto išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims, kurios, kaip prognozuojama, ir 2022, ir 2023 m. sieks 0,1 % BVP. Visi šie veiksniai daro spaudimą viešiesiems finansams.

Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad šie sutrikimai įvyko tada, kai Europos ekonomika vis dar nebuvo iki galo atsigavusi po COVID-19 pandemijos poveikio ekonomikai ir biudžetui, o valstybės skolos santykis dėl pandemijos gerokai padidėjo.

Didelis infliacijos lygis yra dar vienas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti, nes jis galiausiai gali turėti įtakos valstybės finansams vidutiniu laikotarpiu. 2022 m. energijos ir kitų žaliavų kainų augimas skatino didelę infliaciją, kuri laikui bėgant išplito visoje ekonomikoje. Numatoma, kad 2023 m. infliacija ir toliau išliks didelė. Trumpuoju laikotarpiu didelė infliacija gali pagerinti valdžios sektoriaus sąskaitas, nes padidėja mokesstinės pajamos ir sumažėja skolos santykis su BVP. Tačiau toks pagerėjimas gali būti trumpalaikis ir išnykti, nes surenkama nebe tiek daug mokesčių, išlaidų straipsniams didesnis kainų lygis daro įtaką pavėluotai, o padidėjusios palūkanų normos didina skolos našta, ir tokio didinimo tempas priklauso nuo vidutinio skolos termino. Be to, kadangi infliaciją didele dalimi lėmė pasiūlos veiksniai, atsiranda palankios sąlygos prašyti kompensacinių priemonių, kurios, jei nebus skirtos labiausiai pažeidžiamoms grupėms, gali lemti plačią fiskalinę paramą ir pernelyg skatinamąją politikos kryptį, apsunkinti centrinio banko užduotį mažinti infliaciją ir galiausiai prisidėti prie griežtesnės pinigų politikos, kai palūkanų normos ilgiau išlieka didesnės.

Karas iš esmės pakeitė padėtį, nes vėl sutriko pasaulinė pasiūla, padidėjo žaliavų kainų spaudimas ir netikrumas. Remiantis Komisijos prognoze, numatoma, kad ES realiojo BVP augimas sulėtės nuo 3,5 % 2022 m. iki 1 % 2023 m. ir tada atsigaus ir 2024 m. pasieks 1,7 %. Nepaisant didėjančio kainų spaudimo, numatoma, kad infliacija sumažės nuo 9,2 % 2022 m. iki 6,7 % 2023 m. ir 3,1 % 2024 m.

¹⁹ Tai yra, eksporto ir importo santykinų kainų pokyčiai.

²⁰ Žr. COM(2023) 600 *final*, 2023 5 24.

Apskritai fiskalinė politika ES keičiasi iš skatinamosios į šiek tiek stabdomąją. Vertinama, kad fiskalinės politikos kryptis²¹ visoje ES, įskaitant viešąsias išlaidas, finansuojamas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis²², buvo skatinamojo pobūdžio (2022 m. – 1,9 % BVP), tačiau prognozuojama, kad 2023 m. ji taps šiek tiek stabdomojo pobūdžio (0,4 % BVP). 2022 m. visos ES ir visos euro zonos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo iki atitinkamai 3,4 % BVP ir 3,6 % BVP (abiem atvejais maždaug 1,5 procentinio punkto). Prognozuojama, kad 2023 m. visoje ES ir euro zonoje jis toliau mažės iki atitinkamai 3,1 % ir 3,2 % BVP²³ ir iki 2,4 % BVP 2024 m.

2022 m. deficitas sumažėjo daugiausia dėl ekonomikos atsigavimo ir dėl to, kad buvo laipsniškai nutraukiama didelė dalis diskrecinės politikos paramos, aktyvuotos siekiant kovoti su COVID-19 pandemijos krizės padariniais. Be to, 2022 m. buvo būdinga palanki pajamų raida. Prognozuojama, kad 2023 m. deficito pokyčiai šioje ataskaitoje nagrinėjamose valstybėse narėse bus skirtingi: Belgijoje, Bulgarijoje, Estijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje ir Suomijoje deficito santykis didės, Čekijoje ir Prancūzijoje jis išliks stabilus, o Vokietijoje, Ispanijoje, Italijoje, Latvijoje, Vengrijoje, Maltoje ir Austrijoje – mažės.

Atsižvelgiant į deficito mažėjimo tendenciją ir ekonomikos atsigavimą, numatoma, kad prognozės laikotarpiu visos ES ir visos euro zonos valdžios sektoriaus skola sumažės. Skolos santykis su BVP ES sumažėjo nuo 89,5 % 2021 m. iki 85,3 % 2022 m. (atitinkamai 97,3 % ir 93,2 % euro zonoje). Prognozuojama, kad 2023 ir 2024 m. jis toliau mažės iki 83,4 % ir 82,6 % (atitinkamai 90,8 % ir 89,9 % euro zonoje). Iš šiame pranešime aptariamų valstybių narių 2022 m. nesumažėjo Estijos, Čekijos ir Suomijos valdžios sektoriaus skolos santykis.

4.2. SU KONKREČIOMIS ŠALIMIS SUSIJĘ SVARBŪS VEIKSNIAI

Šiame skirsnyje pateikiamas su konkrečiomis šalimis susijusių svarbių veiksnių vertinimas. Šie veiksniai apima vidutinio laikotarpio makroekonominę perspektyvą, vidutinio laikotarpio biudžeto būklę (įskaitant viešąsias investicijas; žr. 5 lentelę), vidutinio laikotarpio skolos poziciją, tai, ar valstybėje narėje yra susidaręs makroekonominis disbalansas arba perviršinis makroekonominis disbalansas, ir visus kitus svarbius veiksnius, kuriuos nurodo valstybės narės.

²¹ Laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijoje išdėstyto požiūrio, fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu.

²² 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

²³ Tokį pokytį 2023 m. lemia smarkiai sumažėjęs Italijos valdžios sektoriaus deficitas dėl mokesčio kreditų statistinio apdorojimo (žr. 4.2.8 skirsinį).

5 lentelė. Viešosios investicijos

BVP procentine dalimi

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgija	2,6	2,7	2,7	2,7	2,9	3,1
Bulgarija	3,3	3,3	2,6	3,0	3,8	3,0
Čekija	4,4	4,8	4,7	4,6	4,7	4,3
Vokietija	2,4	2,7	2,6	2,6	2,7	2,9
Estija	5,0	5,7	5,6	5,2	5,0	4,8
Ispanija	2,2	2,6	2,7	2,8	2,9	2,9
Prancūzija	3,7	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8
Italija	2,3	2,6	2,9	2,7	3,1	3,5
Latvija	5,1	5,7	5,2	3,8	5,5	6,1
Vengrija	6,3	6,5	6,3	5,3	5,3	5,1
Malta	3,8	4,2	3,8	3,3	3,8	3,1
Austrija	3,1	3,3	3,6	3,3	3,4	3,3
Lenkija	4,3	4,5	4,1	4,0	4,1	4,2
Slovėnija	3,8	4,1	4,7	5,2	6,1	5,0
Slovakija	3,6	3,4	3,1	3,3	4,9	4,1
Suomija	4,4	4,8	4,2	4,1	4,5	4,4
<i>p. m.: į šį pranešimą neįtrauktos valstybės narės</i>						
<i>Danija</i>	3,2	3,6	3,4	3,1	3,3	3,2
<i>Airija</i>	2,3	2,3	2,0	2,0	2,0	2,0
<i>Graikija</i>	2,5	3,1	3,6	3,5	3,9	4,6
<i>Kroatija</i>	4,3	5,5	4,7	3,8	4,7	4,6
<i>Kipras</i>	2,5	2,8	2,7	2,6	3,0	2,8
<i>Lietuva</i>	3,1	4,4	3,1	3,0	3,6	3,6
<i>Liuksemburgas</i>	4,1	4,7	4,1	4,1	4,3	4,3
<i>Nyderlandai</i>	3,4	3,7	3,4	3,2	3,3	3,3
<i>Portugalija</i>	1,8	2,3	2,6	2,5	3,1	3,2
<i>Švedija</i>	4,9	5,0	4,8	4,9	4,9	4,8
<i>Rumunija*</i>	3,5	4,6	4,2	4,2	5,2	4,4

(*) Nuo 2020 m. taikoma paviršinio deficito procedūra.

Šaltinis: Eurostatas ir Komisijos 2023 m. pavasario prognozė

Nors konkrečioms šalims skirtuose skirsniuose pateikiama esminė informacija apie vidutinio laikotarpio makroekonominę būklę, pavyzdžiui, apie tai, kaip prisidėta prie augimo, ir apie vidutinio laikotarpio biudžeto ir skolos pozicijas, išsamesnė informacija apie makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą pateikiama Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje. Daugiau informacijos, susijusios su toliau aptariamomis kiekvienos valstybės narės biudžeto

priemonėmis, fiskalinės politikos kryptimi²⁴ ir skolos tvarumo analize, pateikiama Komisijos rekomendacijose dėl Tarybos rekomendacijų, kuriose pateikiamos nuomonės dėl 2023 m. stabilumo ar konvergencijos programų, ir pridedamos fiskalinės statistikos lentelėse, taip pat 2023 m. šalių ataskaitose.²⁵

4.2.1. BELGIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 5,4 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 6,3 %, o 2022 m. – 3,2 %. Prognozuojama, kad ekonomika augs 1,2 % 2023 m. ir 1,4 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina privatus vartojimas ir investicijos. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 9 % BVP 2020 m. iki 5,5 % BVP 2021 m. ir 3,9 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis padidės atitinkamai iki 5 % ir 4,7 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 2,7 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 ir 2022 m. išliko nepakitusios. Numatoma, kad 2023 m. jos padidės iki 2,9 % BVP.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (–2 % BVP). Belgija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,2 % BVP (2021 m. – 0,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptis buvo neutralus. Todėl Belgija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamasis (1,9 procentinio punkto). Didelis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų skatinamasis poveikis tik iš dalies buvo susijęs su fiskalinės politikos priemonėmis, kuriomis siekiama mažinti energijos kainų padidėjimo ekonominį ir socialinį poveikį, taip pat su laikinos apsaugos suteikimo iš Ukrainos perkeltiems asmenims išlaidomis. Todėl Belgija nepakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–1,1 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo

²⁴ Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotųjų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negražintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokytis. Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

²⁵ Skolos tvarumo analizė atnaujinta, palyginti su 2021 m. fiskalinio tvarumo ataskaita (*European Economy-Institutional Papers* 171), atsižvelgiant į vėliausią Komisijos prognozę. Žr. Komisijos komunikatą „2023 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“ (COM(2023) 600 *final*, 2023 5 24) ir Komisijos rekomendacijas dėl Tarybos rekomendacijų (COM(2023) 601–626). Naujausią Komisijos įvertinimą dėl valstybių narių, kuriose nustatytas disbalansas arba perviršinis disbalansas, žr. atitinkamose nuodugniose apžvalgose (SWD(2023) 628–643). Skolos tvarumo rizikos įvertinimą visose šiame pranešime aptariamose valstybėse narėse žr. šalių ataskaitų prieduose „Skolos tvarumo analizė“ (SWD(2023) 601–626).

skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptį 2023 m. turėtų sudaryti 0,7 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,1 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimo, viršijančio vidutinio laikotarpio potencialios gamybos apimties augimą, nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą taip pat lemia nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių išmokų didinimas (dėl viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių išmokų indeksavimo), struktūrinis einamųjų išlaidų augimas dėl visuomenės senėjimo ir gyvenamųjų namų energijos sutarčių apmokestinimo reforma, taip pat 2023 m. pirmąjį pusmetį laikinai sumažėjusios įmonių socialinio draudimo įmokos. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 0,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptį.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 97,6 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 112 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 105,1 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 106 % ir 107,3 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus skolos santykis iki 2033 m. nuolat didės ir sudarys maždaug 126 % BVP. Bazinei skolos trajektorijai daro poveikį makroekonominiai sukrėtimai. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didina veiksniai, susiję su neseniai padidintomis palūkanų normomis, trumpalaikės skolos dalimi, dideliais bendraisiais finansavimo poreikiais, didele valdžios sektoriaus skolos nerezidentams dalimi ir nepakankamu fiskaliniu koordinavimu tarp įvairių valdžios lygmenų (ypač pažeidžiami keli federaciniai subjektai). Kita vertus, riziką mažina tokie veiksniai kaip skolos gražinimo termino pailginimas pastaraisiais metais, kuris sudaro sąlygas palaipti perkelti didėjančias palūkanų normas į skolos naštą po to, kai skolinimo išlaidos ilgą laiką buvo istoriškai mažos, palyginti stabilūs finansavimo šaltiniai (įvairialypė ir didelė investuotojų bazė) ir tai, kad valdžios sektoriaus skola visiškai išreiškiama eurai. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Belgija nurodė papildomus svarbius veiksniai, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma vyriausybės mokesčių ir išmokų sistemos reformos projektą, kuriuo siekiama didinti užimtumą ir ekonominę veiklą, taip skatinant viešųjų finansų tvarumą, pensijų reformą (kuri numatyta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane), siekiant pagerinti pensijų sistemos finansinį tvarumą, įvairias iniciatyvas, kuriomis skatinamas dalyvavimas darbo rinkoje, išlaidų peržiūros įgyvendinimo

veiksmus ir išipareigojimą didinti viešąsias investicijas siekiant paspartinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką (be kita ko, įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą).

4.2.2. BULGARIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 4 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 7,6 %, o 2022 m. – 3,4 %. Prognozuojama, kad ji augs 1,5 % 2023 m. ir 2,4 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina privatus ir viešasis vartojimas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis grįžo į metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 3,8 % BVP 2020 m. iki 3,9 % BVP 2021 m., o vėliau vėl sumažėjo iki 2,8 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis sieks 4,8 % BVP. Šiose prognozėse atsižvelgiama į Bulgarijos 2023 m. biudžeto projektą ir vidutinės trukmės fiskalinę strategiją, kurie apima bazinio lygio biudžeto planą, parengtą darant prielaidą, kad politika nesikeis, ir grindžiamą ankstesniais metais įteisintomis priemonėmis, pavyzdžiui, darbo užmokesčio ir pensijų didinimu ir kai kurių mokesčių mažinimu. Šių dokumentų dar nepatvirtino šalies parlamentas. Valdžios sektoriaus investicijos sumažėjo nuo 3,3 % BVP 2020 m. iki 2,6 % BVP 2021 m., o vėliau padidėjo iki 3 % BVP 2022 m. ir viršijo 2022 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (– 1,2 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Bulgarija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,8 % BVP (2021 m. – 0,9 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,5 procentinio punkto). Todėl Bulgarija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,8 procentinio punkto). Šis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 0,9 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,1 % BVP). Todėl Bulgarija pakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio – 3,1 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,9 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Numatoma, kad Bulgarija finansuos papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir

kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,9 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos krypties.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 20 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 24,5 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 22,9 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 25 % ir 28,1 % BVP. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Bulgarija nurodė 2023 m. gegužės 11 d. Bulgarijos valdžios institucijos taip pat pranešė, kad svarstant 2023 m. biudžeto projektą parlamente atstovaujamos pagrindinės partijos viešai įsipareigojo 2023 m. sumažinti deficitą iki 3 % BVP.

4.2.3. ČEKIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 5,5 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 3,6 %, o 2022 m. – 2,5 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,2 % 2023 m. ir 2,6 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausiai skatina investicijos ir grynasis eksportas. 2022 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,8 % BVP 2020 m. iki 5,1 % BVP 2021 m. ir 3,6 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 3,6 % ir 3 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 4,8 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 4,7 % BVP, o 2022 m. – iki 4,6 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos padidės iki 4,7 % BVP ir viršys 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo iš esmės neutrali (–0,1 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Čekija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, be kita ko, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,1 % BVP (2021 m. – 1,1 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos krypties buvo neutralus. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos krypties buvo stabdomasis (0,3 procentinio punkto). Todėl Čekija pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+1,4 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos krypties 2023 m. turėtų sudaryti 1,2 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,1 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,1 % BVP) mažesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Prognozuojama, kad

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,6 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,5 procentinio punkto ribojamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Čekija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 30 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 37,7 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 44,1 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 42,9 % ir 43,1 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Nustatyta, kad Čekijoje disbalansas nėra susidaręs. Pažeidžiamumas yra susijęs su kainų konkurencingumu ir būsto kainomis, tačiau atrodo, kad ateityje jis bus nedidelis, nes bendriems šeimos poreikiams tenkinti paimtos paskolos yra nedidelės, o infliacija turėtų mažėti daug sparčiau nei ES vidurkis.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Čekija nurodė 2023 m. gegužės 9 d.

4.2.4. VOKIETIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 3,7 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 2,6 %, o 2022 m. – 1,8 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,2 % 2023 m. ir 1,4 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausiai skatina grynasis eksportas. 2022 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 4,3 % BVP 2020 m. iki 3,7 % BVP 2021 m. ir 2,6 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 2,3 % ir 1,2 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 2,7 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 ir 2022 m. sumažėjo iki 2,6 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos padidės iki 2,7 % BVP ir viršys 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (– 2,7 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Vokietija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,2 % BVP (2021 m. – 0,3 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo neutralus. Todėl Vokietija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (2,4 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos gryniosios biudžeto išlaidos – 1,2 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,1 % BVP). Kartu dėl pajamų mokesčio

sumažinimo sumažėjo valdžios sektoriaus pajamos ir taip pat išaugo (0,1 % BVP) grynosios einamosios išlaidos. Didelis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų skatinamasis poveikis tik iš dalies buvo susijęs su priemonėmis, kuriomis siekiama mažinti energijos kainų padidėjimo ekonominį ir socialinį poveikį, taip pat su laikinos apsaugos suteikimo iš Ukrainos perkeltiems asmenims išlaidomis. Todėl Vokietija nepakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+0,5 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,3 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,2 % BVP padidėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 0,2 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės neutralų poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Vokietija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 59,6 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 69,3 % 2021 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 66,3 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 65,2 % ir 64,1 % BVP. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Vokietijoje ir toliau stebimas disbalansas. Nuolatinis didelis einamosios sąskaitos perteklius, kuris rodo menkas, palyginti su santaupomis, investicijas, o tai turi tarpvalstybinių pasekmių, buvo palaipsniui mažinamas, pastaruoju metu – per energetikos krizę, tačiau tikimasi, kad jis gerokai padidės.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Vokietija nurodė 2023 m. gegužės 9 d. Vokietija taip pat patvirtino, kad, atsižvelgiant į dabartinę mažų energijos kainų tendenciją, 2023 m. deficitas galėtų būti mažesnis nei prognozuota Stabilumo programoje.

4.2.5. ESTIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 0,6 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 8 %, o 2022 m. susitraukė 1,3 %. Prognozuojama, kad ji dar susitrauks 0,4 % 2023 m. ir vėl išaugs 3,1 % 2024 m. Numatoma, kad atsargos ir grynasis eksportas išaugs 2023 m. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,5 % BVP 2020 m. iki 2,4 % BVP 2021 m. ir 0,9 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 3,1 % ir 2,7 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 5,7 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 5,6 %, o 2022 m. – iki 5,2 % BVP.

Numatoma, kad 2023 m. jos toliau mažės iki 5 % BVP ir išliks didesnės už 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo stabdomojo pobūdžio (1,3 % BVP), o tai buvo tinkama esant didelei infliacijai. Estija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,4 % BVP (2021 m. – 1,6 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. mažėjo dėl staigaus ir nenumatyto statybos kainų šuolio. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,6 procentinio punkto). Todėl Estija neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitinka Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,8 procentinio punkto). Todėl Estija pakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–0,8 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,2 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,1 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,1 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą visų pirma lemia socialinės išlaidos, viešojo sektoriaus darbo užmokestis, švietimo ir gynybos išlaidos. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,8 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,3 procentinio punkto ribojamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Estija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 8,5 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 18,5 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 18,4 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 19,5 % ir 21,3 % BVP. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra maža. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Nustatyta, kad Estijoje disbalansas nėra susidaręs. Su konkurencingumu ir būsto kainų pokyčiais susijęs pažeidžiamumas neseniai padidėjo, tačiau šiuo metu iš esmės yra valdomas.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsnuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Estija nurodė 2023 m. gegužės 5 d.

4.2.6. ISPANIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 11,3 % susitraukusi ekonomika 2021 ir 2022 m. augo 5,5 % per metus. Prognozuojama, kad ji augs 1,9 % 2023 m. ir 2,0 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina grynasis eksportas ir, kiek mažiau, privačiosios investicijos. Prognozuojama, kad ekonominės veiklos apimtis metinį 2019 m. lygį vėl pasieks 2023 m.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 10,1 % BVP 2020 m. iki 6,9 % 2021 m. ir 4,8 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 4,1 % ir 3,3 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 2,6 % BVP valdžios sektoriaus investicijos toliau didėjo iki 2,7 % BVP 2021 m. ir iki 2,8 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 m. šis rodiklis sieks 2,9 % BVP.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (–2,5 % BVP). Ispanija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,1 % BVP (2021 m. – 1,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,3 procentinio punkto). Todėl Ispanija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (2,7 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 1,5 % BVP), papildomą poveikį. Be to, didesnės tarpinio vartojimo išlaidos ir socialinėms reikmėms perkeltos lėšos natūra taip pat prisidėjo prie grynujų pirminių einamųjų išlaidų augimo. Todėl Ispanija nepakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus skatinamojo pobūdžio (–0,3 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo iš esmės neutralus poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,2 % BVP. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Numatomą iš esmės neutralų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų poveikį visų pirma lemia 1,0 % BVP sumažėjusios grynosios (tikslinių ir netikslinių) paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, reaguojant į energijos kainų šuolius, išlaidos. Pagrindiniai veiksniai, lemiantys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimą, yra socialinėms reikmėms perkeltų lėšų didinimas dėl pensijų susiejimo su buvusia infliacija, ir didesnės tarpinio vartojimo išlaidos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,6 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Ispanija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 98,2 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 120,4 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 113,2 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 110,6 % ir 109,1 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus skolos santykis šiek tiek sumažės ir vėl padidės iki maždaug 106 % BVP 2033 m. Skolos trajektorijai daro poveikį makroekonominiai sukrėtimai. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didina veiksniai, susiję su neseniai padidintomis palūkanų normomis ir išaugusiu užsienio ir privačiojo sektoriaus skolos lygiu, kurie gali sustiprinti finansinių sąlygų griežtinimo neigiamą poveikį namų ūkių ir įmonių finansinei būklei. Kita vertus, riziką mažina tokie veiksniai kaip skolos grąžinimo termino pailginimas pastaraisiais metais, kuris sudaro sąlygas palaipsniui perkelti didėjančias palūkanų normas į skolos našta po to, kai skolinimo išlaidos ilgą laiką buvo istoriškai mažos, palyginti stabilūs finansavimo šaltiniai, kaip antai labai įvairialypė ir didelė investuotojų bazė, ir skolos valiuta. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Ispanijoje ir toliau stebimas disbalansas. Pažeidžiamumas, susijęs su didele privačiojo sektoriaus, valdžios sektoriaus ir užsienio skola, kurie yra svarbūs tarpvalstybiniu mastu, mažėja, tačiau išlieka.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Ispanija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, Ispanijos ekonomikos struktūrinę pertvarką, kuria pasiekta rezultatų, t. y. tvariai gerėja užimtumas (socialiniu draudimu apsidraudusių darbuotojų skaičius pasiekė aukščiausią lygį), grynoji tarptautinių investicijų pozicija (ir apskritai išorės sektoriaus būklė – einamosios sąskaitos perteklius buvo pasiektas dešimtą kartą iš eilės) ir valstybės finansai (dėl svarbių ūkio subjektų elgsenos pokyčių ir įgyvendintų priemonių labai išaugo viešosios pajamos).

4.2.7. PRANCŪZIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 7,8 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 6,8 %, o 2022 m. – 2,6 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,7 % 2023 m. ir 1,4 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina investicijos ir viešasis vartojimas. 2022 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 9 % BVP 2020 m. iki 6,5 % 2021 m. ir 4,7 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 4,7 % ir 4,3 % BVP. 2020 m. nepakitusios (3,7 % BVP) valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 3,6 % BVP, o 2022 m. vėl grįžo į ankstesnį lygį (3,7 % BVP). Numatoma, kad 2023 m. šis rodiklis išliks stabilus.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (–2,0 % BVP). Prancūzija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,6 % BVP (2021 m. – 0,7 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. šiek tiek sumažėjo dėl paankstinto plano įgyvendinimo per pirmuosius dvejus metus. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,1 procentinio punkto). Todėl Prancūzija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (1,7 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį (papildomos gryniosios biudžeto išlaidos – 0,8 % BVP), papildomą poveikį. Kartu dėl pensijų indeksavimo, socialinių išmokų ir valdžios sektoriaus viešojo sektoriaus darbo užmokesčio taip pat išaugo (0,4 % BVP) gryniosios einamosios išlaidos. Todėl Prancūzija nepakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+0,5 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,6 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,1 % BVP padidėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. siekė 0,4 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo neutralus. Todėl Prancūzija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis, taip pat ji planuoja išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 97,4 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 114,6 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 111,6 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 109,6 % ir 109,5 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus skolos santykis per artimiausius 10 metų padidės ir 2033 m. sieks maždaug 125,6 % BVP. Skolos trajektorijai daro poveikį makroekonominiai sukrėtimai. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didina veiksniai, susiję su pastaruosiu metu pakilusiomis palūkanų normomis, numatomu bendrųjų finansavimo poreikių padidėjimu vidutiniu laikotarpiu ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika, kurią kelia privatusis sektorius, be kita ko, dėl galimo pareikalavimo sumokėti pagal valstybės garantijas, suteiktas įmonėms ir savarankiškai dirbantiems asmenims per COVID-19 krizę.

Kita vertus, riziką mažina tokie veiksniai kaip skolos gražinimo termino pailginimas pastaraisiais metais, kuris sudaro sąlygas palaipti perkelti didėjančias palūkanų normas į skolos našta po to, kai skolinimo išlaidos ilgą laiką buvo istoriškai mažos, ir palyginti stabilūs finansavimo šaltiniai (įvairialypė ir didelė investuotojų bazė). Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidėdamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Prancūzijoje ir toliau stebimas disbalansas. Pažeidžiamumas, susijęs su didele valdžios sektoriaus skola, konkurencingumu ir mažu našumo augimu, kurie yra svarbūs tarpvalstybiniu mastu, išlieka, tačiau stebimi mažėjimo požymiai.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Prancūzija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, nuo 2021 m. dedamas investicines pastangas (be Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijų), kuriomis remiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, taip pat mažinamus gamybos mokesčius siekiant didinti įmonių konkurencingumą.

4.2.8. ITALIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 9 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 7 %, o 2022 m. – 3,7 %. Prognozuojama, kad ji augs 1,2 % 2023 m. ir 1,1 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausiai skatina investicijos ir grynasis eksportas. 2022 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 9,7 % BVP 2020 m. iki 9 % 2021 m. ir 8 % BVP 2022 m. Tiek 2021, tiek 2022 m. lygiai apima deficitą didinantį poveikį, susijusį su kai kurių būsto renovacijos mokesčių kreditų, kurie dabar registruojami kaip kapitalo pervedimai ir kurie daugiausia sukaupti 2021–2022 m., nauja statistinio apdorojimo tvarka. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas bus atitinkamai 4,5 % ir 3,7 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 2,6 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. toliau didėjo iki 2,9 % BVP, o 2022 m. sumažėjo iki 2,7 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. šis rodiklis sieks 3,1 % BVP.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (– 3,2 % BVP). Italija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,9 % BVP (2021 m. – 0,4 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo neutralus. Todėl Italija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (2,4 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 2,2 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,1 % BVP). Todėl Italija pakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+2,6 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,9 % BVP. Todėl galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų mažėjimo poveikis iš esmės susijęs su sumažėjusiomis (1,5 procentinio punkto BVP) paramos priemonių (tikslinių ir netikslinių) namų ūkiams ir įmonėms reaguojant į energijos kainų kilimą, išlaidomis. Pagrindiniai veiksniai, lėmę nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimą (atėmus naujas pajamų priemones), yra pensijų išlaidų padidėjimas dėl indeksavimo pagal ankstesnių metų infliaciją ir neseniai patvirtintas papildomas darbo jėgos mokesčių pleišto mažinimas mažas ir vidutines pajamas gaunantiems asmenims. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,4 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Italija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 134,1 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 154,9 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 144,4 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 140,4 % ir 140,3 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus skolos santykis nuolat didės ir 2033 m. sudarys maždaug 156,5 % BVP. Skolos trajektorijai daro poveikį makroekonominiai sukrėtimai. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, labai tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didinantys veiksniai yra susiję su pastaruosiu metu padidėjusiomis palūkanų normomis, trumpalaikės valdžios sektoriaus skolos dalimi ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika, kurią kelia privatusis sektorius, be kita ko, dėl galimo pareikalavimo sumokėti pagal valstybės garantijas, suteiktas per COVID-19 krizę. Kita vertus, riziką mažina tokie veiksniai kaip skolos grąžinimo termino pailginimas pastaraisiais metais, kuris sudaro sąlygas palaipti perkelti didėjančias palūkanų normas į skolos našą po to, kai skolinimo išlaidos ilgą laiką buvo istoriškai mažos, palyginti stabilūs finansavimo šaltiniai (kaip įvairialypė ir didelė investuotojų bazė), ir teigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidėdamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Italijoje ir toliau stebimas didelis disbalansas. Nepaisant tam tikrų patobulinimų, išlieka pažeidžiamumas, susijęs su didele valdžios sektoriaus skola ir silpnu našumo augimu atsižvelgiant į darbo rinkos trapumą ir tam tikrus finansų rinkų trūkumus, kurie yra svarbūs tarpvalstybiniu mastu.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Italija nurodė 2023 m. gegužės 11 d.

4.2.9. LATVIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 2,3 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 4,3 %, o 2022 m. – 2,8 %. Prognozuojama, kad ji augs 1,4 % 2023 m. ir 2,8 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina privatus vartojimas ir grynasis eksportas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Padidėjęs nuo 4,4 % BVP 2020 m. iki 7,1 % BVP 2021 m., valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo iki 4,4 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 3,8 % ir 2,7 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 5,7 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 5,2 %, o 2022 m. – iki 3,8 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos padidės iki 5,5 % BVP ir viršys valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo neutralaus pobūdžio, o tai buvo tinkama esant didelei infliacijai. Latvija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,1 % BVP (2021 m. – 1,3 % BVP). Dėl ribotų pajėgumų ir išaugusių statybos kainų 2022 m. buvo atidėtos kai kurios Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos investicijos, todėl išlaidos šiek tiek sumažėjo. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (1,2 procentinio punkto). Todėl Latvija neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų o tai neatitinka Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,3 procentinio punkto). Todėl Latvija riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–0,9 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,5 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,4 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,1 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą lemia į 2023 m. biudžeto paketą įtrauktos išlaidų priemonės, pavyzdžiui, administracijos ir medicinos personalo darbo užmokesčio didinimas, papildomos einamosios išlaidos onkologijos sričiai, mokslui ir moksliniams tyrimams finansuoti ir kitos diskrecinės einamosios išlaidos, skiriamos nacionaliniam administravimui, taip pat didesnės išlaidos pensijoms ir pašalpoms. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo

priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 2,2 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 1,0 procentinio punkto skatinamąjį poveikį. Todėl Latvija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 36,5 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 42,0 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 40,8 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 39,8 % ir 40,5 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra maža. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Nustatyta, kad Latvijoje disbalansas nėra susidaręs. Su užsienio skola ir būsto kainomis susijęs pažeidžiamumas tebėra nedidelis; rizika konkurencingumui yra aktuali, tačiau apskritai atrodo, kad artimiausiu metu ji bus suvaldyta.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsnuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Latvija nurodė 2023 m. gegužės 8 d.

4.2.10. VENGRIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 4,5 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 7,2 %, o 2022 m. – 4,6 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,5 % 2023 m. ir 2,8 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausiai skatina grynasis eksportas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 7,5 % BVP 2020 m. iki 7,1 % 2021 m. ir 6,2 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 4 % ir 4,4 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 6,5 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 6,3 %, o 2022 m. – iki 5,3 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos taip pat sieks 5,3 % BVP ir viršys valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (–0,4 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Vengrija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,5 % BVP (2021 m. – 2,1 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sumažėjo dėl mažesnio Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšų panaudojimo. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,2 procentinio punkto). Todėl Vengrija neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitinka Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,6 procentinio punkto). Todėl Vengrija pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+4,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptimi 2023 m. turėtų sudaryti 2,2 % BVP. Todėl galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 2,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,6 procentinio punkto ribojamąjį poveikį. Todėl Vengrija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis, nors numatoma, kad ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 65,3 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 79,3 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 73,3 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 70,7 % ir 71,1 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus skolos santykis per artimiausius penkerius metus iš esmės stabilizuotųsi. Tačiau nuo 2027 m. skolos santykis pradėtų didėti ir 2033 m. pasiektų 72,5 % BVP. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, labai tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didinantys veiksniai yra susiję su pastaruosiu metu padidėjusiomis palūkanų normomis, Vengrijos neigiama grynųjų tarptautinių investicijų pozicija, padidėjusia trumpalaikės ir užsienio skolos dalimi, ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika, kurią kelia privatusis sektorius, be kita ko, dėl galimo pareikalavimo sumokėti pagal valstybės garantijas, suteiktas per COVID-19 krizę. Kita vertus, rizikos mažinimo veiksniai apima skolos termino prailginimą pastaraisiais metais ir palyginti stabilius finansavimo šaltinius. Be to, visiškai įgyvendinus veiksmus pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Vengrijoje yra susidaręs disbalansas. Pažeidžiamumas, susijęs su labai dideliu kainų spaudimu ir užsienio bei valdžios sektoriaus finansavimo poreikiais, padidėjo ir išlieka reikšmingas.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Vengrija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, Vengrijos kapitalo rinkose didėjančius rizikos priedus, nes neaišku, kada Vengrija įvykdys būtinas sąlygas visoms ES lėšoms gauti.

4.2.11. MALTA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 8,6 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 11,8 %, o 2022 m. – 6,9 %. Prognozuojama, kad ji augs 3,9 % 2023 m. ir 4,1 % 2024 m. Augimą 2022 m. daugiausia skatino grynasis eksportas ir privatus vartojimas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 9,7 % BVP 2020 m. iki 7,8 % BVP 2021 m. ir 5,8 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 5,1 % ir 4,5 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 4,2 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 3,8 %, o 2022 m. – iki 3,3 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. šis rodiklis sieks 3,8 % BVP.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo iš esmės neutrali (–0,2 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Malta toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,9 % BVP (2021 m. – 1,1 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. mažėjo dėl mažesnio kitų ES lėšų panaudojimo. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (0,2 procentinio punkto). Todėl Malta neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitiko Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,9 procentinio punkto). Tačiau šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 1,9 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikino apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,1 % BVP). Todėl Malta pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (+0,4 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,8 % BVP. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. siekė 1,6 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turėjo 0,3 procentinio punkto ribojamąjį poveikį. Todėl Malta planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis, bet numatoma, kad ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 40,3 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 52,9 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 53,4 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 54,8 % ir 56,1 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 5 d. Malta nurodė papildomus svarbius veiksmus, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, 2022 m. patirtas išlaidas, susijusias su nacionalinės oro transporto bendrovės restruktūrizavimu ir ankstyvu jos darbuotojų išėjimu į pensiją.

4.2.12. AUSTRIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 6,5 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 4,6 %, o 2022 m. – 5 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,4 % 2023 m. ir 1,6 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina privatus vartojimas. 2022 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 8 % BVP 2020 m. iki 5,8 % BVP 2021 m. ir 3,2 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 2,4 % ir 1,3 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 3,3 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. toliau didėjo iki 3,6 % BVP, o 2022 m. sumažėjo iki 3,3 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos pasieks 3,4 % ir viršys 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (– 2,8 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Taip pat, remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Austrija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,2 % BVP (2021 m. – 0,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,1 procentinio punkto). Todėl Austrija neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitinka Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (1,8 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemones, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 1,5 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikino apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,2 % BVP). Todėl Austrija pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomojo pobūdžio (1,0 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,3 procentinio punkto. Jis, be kita ko, apima 0,2 % BVP padidėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas atitinka Tarybos rekomendaciją. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 0,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Austrija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 70,6 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 82,9 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 78,4 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 75,4 % ir 72,7 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra maža. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Austrija nurodė 2023 m. gegužės 8 d.

4.2.13. LENKIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 2 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 6,9 %, o 2022 m. – 5,1 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,7 % 2023 m. ir 2,7 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina grynasis eksportas ir investicijos. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 6,9 % BVP 2020 m. iki 1,8 % BVP 2021 m., o vėliau padidėjo iki 3,7 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 5 % ir 3,7 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 4,5 % BVP valdžios sektoriaus investicijos 2021 m. sumažėjo iki 4,1 % BVP, o 2022 m. – iki 4 % BVP. Numatoma, kad 2023 m. jos padidės iki 4,1 % BVP ir viršys 2021 ir 2022 m., bet ne 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (–3 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Lenkija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, finansuojamomis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,0 % BVP (2021 m. – 1,3 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,2 procentinio punkto). Todėl Lenkija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (2,3 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (papildomos gryniosios biudžeto išlaidos – 1,9 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikino apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,5 % BVP). Todėl Lenkija pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–0,8 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,8 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,1 % BVP padidėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,2 % BVP) mažesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai

pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį augimą lemia netikslinės energetikos priemonės, didesnės išlaidos gynybai ir sveikatos apsaugai, taip pat nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių išmokų didinimas. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 1,8 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,2 procentinio punkto ribojamąjį poveikį fiskalinės politikos krypties. Todėl Lenkija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 45,7 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 57,2 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 49,1 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 50,5 % ir 53 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Lenkija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, dėl karo Ukrainoje gerokai padidėjusias išlaidas, skirtas ginkluotosioms pajėgoms modernizuoti, ir vietos valdžios investicijas. 2022 m. kovo 11 d. Krašto apsaugos įstatymu išlaidos krašto apsaugai padidintos nuo planuotų 2,2 % BVP 2022 m. iki 3 % BVP 2023 m. Dėl padidėjusių gynybos išlaidų ir vietos valdžios investicijų (nominaliai apie 21 % pagal metus) viešųjų investicijų dinamika 2022 m. paspartėjo (nominaliai 14,3 % pagal metus) ir pasiekė 4,0 % BVP lygį. Numatoma, kad 2023 m. ji toliau didės ir sudarys apie 4,2 % BVP.

4.2.14. SLOVĖNIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 4,3 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 8,2 %, o 2022 m. – 5,4 %. Prognozuojama, kad ji augs 1,2 % 2023 m. ir 2,2 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina vidaus paklausa. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 7,7 % BVP 2020 m. iki 4,6 % 2021 m. ir 3 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 3,7 % ir 2,9 % BVP. 2020 m. padidėjusios iki 4,1 % BVP valdžios sektoriaus investicijos toliau didėjo iki 4,7 % BVP 2021 m., ir iki 5,2 % BVP 2022 m. Numatoma, kad jos toliau augs ir 2023 m. pasieks 6,1 % BVP ir viršys valdžios sektoriaus deficitą trečią kartą iš eilės, pradėdant nuo 2021 m.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo remiamojo pobūdžio (– 1,2 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Slovėnija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,7 % BVP (2021 m. – 0,8 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis

fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,7 procentinio punkto). Todėl Slovėnija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,4 procentinio punkto). Šis didelis skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekiama švelninti ekonominių ir socialinių energijos kainų kilimo poveikį (papildomos grynosios biudžeto išlaidos – 1,0 % BVP), papildomą poveikį, taip pat išlaidas, susijusias su laikino apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims (0,1 % BVP). Todėl Slovėnija pakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos krypttis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–1,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,3 % BVP, nepaisant 0,5 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą lemia didesnės subsidijos ir didesnės viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidos. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. siekė 1,6 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turėjo 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Slovėnija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 65,4 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 79,6 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 69,9 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 69,1 % ir 66,6 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 8 d. Slovakija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, 2023 m. įstatymais numatytą pensijų ir socialinių pervedimų tikslinimą atsižvelgiant į 2022 m. darbo užmokesčio augimą ir infliaciją.

4.2.15. SLOVAKIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 3,3 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 4,9 %, o 2022 m. – 1,7 %. Prognozuojama, kad ji augs 1,7 % 2023 m. ir 2,1 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina investicijos ir viešasis vartojimas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,4 % BVP 2020 ir 2021 m., o 2022 m. – iki 2 % BVP. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis bus atitinkamai 6,1 % ir 4,8 % BVP. 2020 m. sumažėjusios iki 3,4 % BVP, o 2021 m. – iki 3,1 % valdžios sektoriaus investicijos padidėjo iki 3,3 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 m. jos toliau didės iki 4,9 % BVP ir viršys 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitą.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo stabdomojo pobūdžio (1,3 % BVP), o tai buvo tinkama esant didelei infliacijai. Slovakija toliau palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 1,2 % BVP (2021 m. – 1,3 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sumažėjo dėl mažo ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo ir įgyvendintų išlaidų iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijų atidėjimo. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo skatinamasis (0,2 procentinio punkto). Todėl Slovakija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo stabdomasis (1,3 procentinio punkto). Todėl Slovakija pakankamai riboja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–6,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 4,4 % BVP. Jis, be kita ko, apima 0,2 % BVP sumažėjusias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,1 % BVP) mažesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą lemia netikslinės energetikos priemonės, nuolatinis sveikatos priežiūros specialistų darbo užmokesčio didinimas ir PVM tarifo sumažinimas maisto ir laisvalaikio sektoriuose. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Prognozuojama, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sieks 2,8 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turės 0,1 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Slovakija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo

ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis ir numato išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 48 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 61 % 2021 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 57,8 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 58,3 % ir 58,7 %.

Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra didelė. Remiantis bazine 10 metų projekcija, valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis per artimiausius metus nuolat didės ir 2033 m. pasieks 84,7 % BVP. Remiantis tikimybinėmis projekcijomis, apimančiomis labai įvairius galimus laikinus sukrėtimus, darančius poveikį makroekonominiams kintamiesiems, tikėtina, kad 2027 m. skolos santykis bus didesnis nei 2022 m.

Yra ir kitų veiksnių, svarbių bendram skolos tvarumo vertinimui. Viena vertus, riziką didinantys veiksniai yra susiję su pastaruoju metu padidėjusiomis palūkanų normomis, Slovakijos neigiama grynąja tarptautinių investicijų pozicija, trumpalaikės valdžios sektoriaus skolos nerezidentams dalimi ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika, kurią kelia privatusis sektorius, be kita ko, dėl galimo pareikalavimo sumokėti pagal valstybės garantijas, suteiktas per COVID-19 krizę. Kita vertus, riziką mažina tokie veiksniai kaip skolos grąžinimo termino pailginimas pastaraisiais metais, kuris sudaro sąlygas palaipsniui perkelti didėjančias palūkanų normas į skolos našta po to, kai skolinimo išlaidos ilgą laiką buvo istoriškai mažos, ir palyginti stabilūs finansavimo šaltiniai (įvairialypė ir didelė investuotojų bazė). Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Vertinimas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Nustatyta, kad Slovakijoje disbalansas nėra susidaręs. Su konkurencingumu, būstu sektoriumi, namų ūkių skola ir išorės balansu susijęs pažeidžiamumas didėjo, tačiau apskritai atrodo, kad artimiausiu metu jis bus suvaldytas ir, tikimasi, kad normalizuojantis ekonominėms sąlygoms sumažės.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius veiksnius, kuriuos Slovakija nurodė 2023 m. gegužės 9 d.

4.2.16. SUOMIJA

Vidutinio laikotarpio makroekonominė būklė. 2020 m. 2,4 % susitraukusi ekonomika 2021 m. augo 3 %, o 2022 m. – 2,1 %. Prognozuojama, kad ji augs 0,2 % 2023 m. ir 1,4 % 2024 m. Augimą 2023 m. daugiausia skatina grynasis eksportas ir viešasis vartojimas. 2021 m. ekonominės veiklos apimtis viršijo metinį 2019 m. lygį.

Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė, įskaitant investicijas. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,6 % BVP 2020 m. iki 2,8 % BVP 2021 m. ir 0,9 % BVP 2022 m. Numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis sieks 2,6 %. 2020 m. padidėjusios iki 4,8 % BVP valdžios sektoriaus investicijos sumažėjo iki 4,2 % BVP 2021 m. ir iki 4,1 % 2022 m. Numatoma, kad jos padidės iki 4,5 % BVP 2023 m. ir viršys valdžios sektoriaus deficitą trečius metus iš eilės, pradedant nuo 2021 m.

Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis buvo iš esmės neutrali (–0,1 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Remdamasi Tarybos rekomendacijomis, Suomija toliau

palaikė ekonomikos atsigavimą investicijomis, kurias ketinama finansuoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. siekė 0,3 % BVP (2021 m. – 0,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo neutralus (0,0 procentinio punkto). Todėl Suomija išsaugojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai buvo iš esmės neutralus (0,1 procentinio punkto). Todėl Suomija pakankamai ribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą.

Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos krypttis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamojo pobūdžio (–1,0 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,6 % BVP. Jis, be kita ko, apima iš esmės stabilias tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,2 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį tik iš dalies lemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) skatinamąjį augimą taip pat lemia socialinių išmokų indeksavimas, centrinės valdžios skiriamas finansavimas vietos savivaldos institucijoms, taip pat papildomos gynybos išlaidos bei su MTP susijusios investicijos. Apibendrinant galima teigti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų numatomas augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. siekė 0,4 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turėjo 0,4 procentinio punkto skatinamąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai. Todėl Suomija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis numatoma, kad ji išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

Vidutinio laikotarpio skolos pozicija. Valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 64,9 % BVP 2019 m. pabaigoje iki 74,7 % 2020 m. pabaigoje. 2022 m. pabaigoje ji sudarė 73 % BVP ir prognozuojama, kad 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pabaigoje ji sudarys atitinkamai 73,9 % ir 76,2 %. Apskritai iš skolos tvarumo analizės matyti, kad vidutinio laikotarpio rizika yra vidutinė. Be to, visiškai įgyvendinus struktūrines reformas pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir (arba) EGADP, jos galėtų turėti papildomą teigiamą poveikį BVP augimui ateinančiais metais, taip prisidedamos prie skolos tvarumo problemų švelninimo.

Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai. 2023 m. gegužės 9 d. Suomija nurodė papildomus svarbius veiksnius, kurie dar nebuvo paminėti pirmiau, visų pirma, faktą, kad dėl 2023 m. balandžio 2 d. vykusių Suomijos parlamento rinkimų 2023 m. kovo 23 d. buvo pateikta stabilumo programa, parengta darant prielaidą, kad politika nesikeis. Naujoji Suomijos vyriausybė rudenį pateiktoje stabilumo programoje kartu su biudžeto plano projektu, kuris yra valdžios sektoriaus fiskalinio plano dalis, pateiks savo viešųjų finansų tikslą.

5. IŠVADOS

Deficito pamatinė vertė buvo viršyta 2022 m. arba planuojama, kad ji bus viršyta 2023 m. penkiolikoje ES valstybių narių: Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Estijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Latvijoje, Vengrijoje, Maltoje, Austrijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje.

Austrijoje deficito santykis 2022 m. ir planuojamas deficito santykis 2023 m. viršys 3 % BVP vertę, bet bus jai artimas. Likusiose keturiolikoje valstybių narių, kurios nagrinėjamos šiame pranešime ir kuriose 2022 m. viršyta Sutartyje nustatyta deficito pamatinė vertė arba planuojama, kad ji bus viršyta 2023 m., deficitas viršijo arba planuojama, kad jis viršys 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas.

Visose penkiolikoje valstybių narių Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis laikomas išimtiniu, kaip apibrėžta Sutartyje. Tačiau Belgijos, Bulgarijos, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos ir Slovakijos atveju nenumatoma, kad pamatinė vertė bus viršijama laikinai.

Apskritai iš šiame pranešime pateiktos analizės matyti, kad, tinkamai atsižvelgiant į visus svarbius veiksniai, Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžto **deficito kriterijaus neatitinka Belgija, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Vengrija, Malta, Lenkija, Slovėnija ir Slovakija**.

Valdžios sektoriaus bendroji skola 2022 m. pabaigoje viršijo 60 % BVP devyniose valstybėse narėse: Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Austrijoje, Slovėnijoje ir Suomijoje. Iš šių valstybių narių skolos mažinimo kriterijaus laikėsi Belgija, Vokietija, Ispanija, Vengrija, Austrija ir Slovėnija, o nesilaikė Prancūzija, Italija ir Suomija.

Apskritai šiame pranešime pateikta analizė rodo, kad, atsižvelgiant į visus svarbius veiksniai, Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžto **skolos kriterijaus neatitinka Prancūzija, Italija ir Suomija**. Vis dėlto Komisija, įvertinusi visus svarbius veiksniai, mano, kad skolos mažinimo kriterijaus laikymasis galėtų reikšti pernelyg dideles fiskalines pastangas laikotarpio pradžioje, o tai galėtų pakenkti ekonomikos augimui. **Todėl, Komisijos nuomone, vyraujančiomis ekonominėmis sąlygomis laikytis skolos mažinimo kriterijaus nėra pagrindo**.

2023 m. kovo mėn. Komisija jau paskelbė, kad 2023 m. pavasarį nesiūlys pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų, atsižvelgdama į vis dar didelį makroekonominės ir biudžeto perspektyvos neapibrėžtumą šiuo metu. Tačiau deficito ir skolos pokyčiai bus toliau stebimi ir Komisija siūlys Tarybai pradėti perviršinio deficito procedūras 2024 m. pavasarį remiantis 2023 m. galutiniais duomenimis.